

DAGBOK FRÅN DE AMATÖRARKEOLOGISKA UTGRÄVNINGAR PÅ BIRKA 18 – 29 JULI 2005

Under de två veckorna på Björkö skrev deltagarna på kursen dagbok om sina upplevelser. Annika Nordström, Annica Ramström, Eva Skyllberg och Susanne Svensson, arkeologer från RAÄ/UV Mitt, var handledare på kursen. Den första veckan deltog två amatörarkeologer och den andra sju. Alla deltagare har skrivit i dagboken. Kursens upplägg bestod i två dagars allmän introduktion under helgen med efterföljande grävning under veckodagarna.

Linda Wåhlander (arkeolog, guide), Mathias Bäck (arkeolog) och Björn Ambrosiani (fil dr arkeologi) guidade respektive föreläste för kursdeltagarna.

Måndag 18/7 2005-07-18

Efter frukost går vi till grävplatsen. Plockar fram grävattiraljer och börjar torva av en yta, 2x3 m. Blir klara med det lagom till lunch. Efter lunchen börjar vi ta oss neråt och jämnar till ytan. Inga fynd av större intresse: handsmidd spik, ett par benbitar, någon glasbit, keramik. Idag har vi haft besök av två guide turer samt en del ströturister. Folk är positiva och glada, även grävängnet. Avbryter klockan 16.00. Annika N och vi går till badbryggan för ett dopp. Det är positivt att grävningen börjat, utan att förringa dagarna och kvällarna innan som varit mycket givande.

Som helt nybörjare på arkeologi slår det mig vid första spadtaget att det här slaget av aktivitet nog kommer att kännas REJÄLT i morgon. Att komma från ett kontorsjobb och börja gräva var något av en chock för min kropp ☺ men troligtvis kommer jag i slutet av veckan vara en riktig ”arbetare”. Torvningen gick ändå snabbt – det var lättare att jobba med ett överskådligt mål som ytan av gräsmattan var.

Själva rensningen och grävningen genom stenjorden var jobbigare då man ju faktiskt inte vet hur långt man måste gräva för att hitta något. Tänk om vi inte hittar något annat än sten, pinnar och spik! Men låt oss hoppas att så inte är fallet....

Tisdag 2005-07-19

Igår kväll jobbade vi med polygonpunkter* tills klockan blev 23.00, så idag är vi alla extremt trötta. Största delen av dagen tillbringades med idogt arbete, grävande, fast ganska få fynd. Vi är fortfarande i det omrörda översta lagret, så det vi finner är inte så intressant. Vi hittade ett mynt från 1876 som var kul eftersom den fejkade utgrävningen av Hjalmar Stolpe (som pågår på andra sidan ön) utspelar sig just år 1876. Dom blev jätteglada när dom fick höra det. Idag fyllde Annika år så vid middagen var det extra feststämning och vi hade jättetrevligt.

Kvällen tillbringade vi återigen med utmätande av polygonpunkterna. Vårt arbete med dem igår var tyvärr förgäves. Om dom blir fel en gång till vet jag inte vad jag gör!

**referenspunkter till koordinatsystemet*

Onsdag 2005-07-20

Det har dånat, ”åskat”, rejält i natt men jag sov som en stock. Det regnade vid frukosten, som vi åt i Akademivillan, så vi sölade en stund. Regnet upphörde och förmiddagen var lugn från besökare. Har hunnit lite längre ner i schaktet och mätt in en anläggning. Nu är det mycket träflis och takteplet i börjar avta i mängd. Mathias Bäck guidade oss vid ”svarta jorden”, Hemlanden och stadsmuren. Mycket, mycket intressant, det diskuterades mycket och Mathias hade mycket att berätta. Vi hade kunnat fortsätta hela dagen. Orkar inte nu skriva om allt. Efter middagen hade vi genomgång om olika

ämnesområden under medeltid. Vi höll på till klockan 22.00 och vi var ganska "sega" allihop, men allt material var mycket intressant och vi har fått oss mycket till livs idag.

Torsdag 2005-07-21

Idag är det näst sista dan, så vi ville gräva så mycket som möjligt, fast så värst mycket längre ner kom vi ju aldrig.

Idag tror jag att vi är nere på 1700-talet... och det är ju en bit kvar till medeltiden, sådär en 400 år eller så, lite tråkigt att behöva åka hem då.

Nåja, på morgonen så var vi över på Adelsö och fick en guidad visning av Linda... vi fick bara vara där i en timme, så någon uppfattning om den ön hann jag aldrig bilda mig. När vi åkte tillbaka med båten började det ÖSREGNA så vi blev alla dyngsura... så istället för att gräva tog vi lite varm choklad och kaffe. Vädret på den här ön har nu slutat att förvåna mig.

På kvällen fick vi som alltid ett gott mål mat på Särimmer, enda restaurangen på ön.

Senare hade vi myskväll på verandan till Akademivillan. I morgon väntar en mycket motvillig hemfärd.

Dagens fyndlåda:

Keramikskärvor som av den fina dekoren verkar härstamma från 1700 + massa ben i Mimmis avdelning, två kotänder.

Fredag 2005-07-22

Sista dagen... det är med sorg i hjärtat som jag nu TVINGAS lämna ön (vad ska vi hem och göra?). Vi gick upp extra tidigt för att kunna gräva så mycket som möjligt. Det känns inte bra att inte fått gräva "vårt" schakt ända till botten. Nästa veckas deltagare kommer säkert att hitta många spännande saker ☺.

Det finns egentligen inte smycket att berätta om denna dag. Det speciella Birka vädret höll i sig med regn blandat med åska och dunder. Vi grävde hela dagen turisterna störde oss inte alls, de sökte i stället skydd för regnet någon annanstans. Själva fick vi också söka skydd under åskan men annars grävde vi i ösregnet. Sveriges radio var här och intervjuade oss. Det var ganska kul... vi får se hur det går.

I slutet av dagen fann vi många keramikskärvor som tyder på 1600-tal. Stora stenar i botten kanske betyder något men vad hann vi aldrig gräva fram. Till slut fick vi tacka för oss och lämna vår lilla grop. Alla har åkt och det är bara jag kvar och jag ska snart lämna ön och åka hemåt.

Vi vill tacka för oss och en underbar vecka på Björkö. Vem vet? Nästa år kanske vi är tillbaka i vår lilla grop.

Nya amatörarkeologer på plats

Måndag 2005-07-25

Frukost klockan 08.00 med mumsigt bröd. Ivriga steg mot grävobjektet vid Björkö by – Västergården. Beslut togs att utvidga schaktet åt söder. Totala storleken på schaktet är nu 3x4,5 meter. Nya ytan torvades av. Viktigt att hålla reda på ordningen på torven. Strax under torven kom 1800-tals lager med mycket tegel. Spadarnas och skyfflarnas kraft när det krossade 1800-tals teglet överröstade bondens traktor på åkern. Förmiddagskaffet utgick då lunchen närmade sig med stormsteg. Åter god mat gav nya krafter, och de riktiga portionerna kom verkligen till sin rätt.

Fortsatt grävning i 1800-tals lagret. Mer tegel! Många besökare kom som togs om hand av Eva och Annica R. Eva anslöt under frukosten.

Fika paus togs innan de större grupperna kom. Vid dagens slut har teglet i södra delen tagit slut och 1700-talet närmar sig. Under dagen mättes stenar in i schaktets mitt. Bra väder och inget regn. Hem för dusch och innan nästa goda måltid.

Sugna på mer information och törstiga på kunskap föreslog Eva att ha någon mer kvällsaktivitet. Eva redogjorde för bergsbruket vilket var mycket givande och intressant. Annica R åkte vid middagstid. Kvällens utflyktsmål var Borgberget via Kvarnbacka för i solnedgången skriva dagbok tillsammans med fåren.

Tillägg till 07-25

I den södra delen av schaktet påträffades en järnyxa. Bland allt tegel påträffades en bit med inskriften SS, vilket ger oss information om möjlig tillverkare och årtal. Schaktkanten mellan gamla och nya delen finputsades lite. Någon typ av nedgrävning kan skönjas i profilen. En bit rödgods kom fram. Mot schaktets botten påträffades något som av en av oss först tolkade som bränd lera/lerklining. Rödbrunaktiga ”klumpar” som avvek från allt tegel. Annika R och Eva tror att det möjligen kan vara ett äldre tegel.

I nordöstra delen av schaktet kom det fram ett lerlager. Detta tolkades bland annat som en ”klott” som kommit dit då man gjort en nedgrävning och man kastat upp grävmassorna på nytt ställe. En annan tanke var att det är del av ett jordgolv.

Dumphögen växte idag. Något som kan ha underlättat vid igenläggningen sedan var ifall med hade lagt ur en plast/presenning som sedan lagt dumpen på.

Tisdag 2005-07-26

Samling vid frukost då Susanne anslöt. Eva visade förra veckans fynd och gick igenom grävmetod där uppmärksamhet på varje lager och lagerförändring av största vikt.

Regn!

Åter mat!

Mer regn! Eftermiddagen genomsyrades av kraftigt regn och åska. Skydd söktes i vagnslidret där kaffe + god bulle intogs. För att fördriva tiden tills regnet skulle upphöra höll Eva ett föredrag i vagnslidret om bytomtsgrävning med mera. Hon gjorde det galant utan PowerPoint. Tappra regnblöta besökare flockades runt schaktet.

Dagens fynd bestod av kritpipor där en hade inskriptionen Wetterwik (?), bryne, keramiköra till yngre rödgods, glaserat gods.

Efter regnet stack en cirka 20 centimeter lång spik upp ur lerlagret i nordöst. Detta lager sondades innan det spadades bort. Inmätningar gjordes i båda schakten mot grävtidens slut kom Annika N tillbaka tillsammans med kvällens gästföreläsare Björn Ambrosiani.

Kvällens gästföreläsning handlade om 1990-talets Birkagrävningar. Vi kunde ha lyssnat hela natten. Vi tog en kvällspromenad för att fotografera schaktet.

Onsdagen 2005-07-27

Jag drar upp rullgardinen, sol eller regn? Mulet med regnmoln vid horisonten. Dagens skönaste stund – morgondoppet – simmade med två Kanadagäss i sällskap. Sund och god frukost och så promenaden 2,5 km till ”jobbet”. Fortsatte gårdagens arbete med kartläggande och registrering av de olika jordskikten och de olika sekelnivåerna. En till klockan 15.00 bokad guidning sköts upp till klockan 17.00. Vilken kunnig och vältalande guide! Svar på alla frågor! Tiden mellan 15-17 besökte vikingaby – jättebra upplagt, inte bara för barn. Tycker att avståndet mellan boendet och restaurangen är i längsta laget att gå varje dag – 3 vändor.

Den lediga onsdagskvällen utnyttjades de sista entusiasterna med att under Annika N:s ledning söka efter trehörningen – ej noshörningen men en tresidig grav

Ps. Idag körde vi verkligen hårt för att komma i form till TV 4:s ankomst klockan 13.00. Vi gjorde inga sensationella fynd utom de vanliga, det vill säga keramik – och fajansskärvor, några spikar, träbitar mm. Tv 4:s besök föranleddes som sagt med ”högsta fart” – personinterjuver, närbilder, svep.

Kommer upp i morgon kväll. Tänk om mina skrapande händer eller en vacker ryggtavla kommer med? Ibland är det skönt att drömma!

Torsdag 2005-07-28

Riktigt skolsken över gästhamnen! Lite av feststämning eftersom vi efter frukost skulle till Adelsö för att guidas av Linda, få höra om Hovgården med omnejd. Per motorbåt och hyrbilar transporterades vi till det vackra och för svensk medeltidshistoria ganska så viktiga plats. I grönskan och solen väntade Linda, som plötsligt kommen från "tiden" stod hon där i sin vackra dräkt. Medryckande och för även oss båda arkeologikunniga fattbart berättande hon om vikingatid och medeltiden, gravar, slott, brytehus m m. Inte minst intressant var att se de två "nya" fornyfynden, nämligen uppdragningsplatsen för båtar. De två var av olika slag. Den ena nausten var gjord för rundbottnade båtar, den andra för kölbottnade.

Vid elva-tiden var i åter på Björkö och i grävkläderna för att till byn och vårt schakt, som nu börjat bli ett i samma plan. Utökade lite i nordöstra och sydöstra hörnan. Lerans utbredning skulle vi söka i djupet! Bort med det grusblandade och stenlagren. Inga fynd utöver det vanliga. Trämateriäl i södra delen var mer utbredd än vi trott. De större stenarna i formationen och stenlagda ytorna mättes och fotograferades. Besöksgrupper under eftermiddagen. Lunchen som intagits på plats i solen var tydligen – trots riklig och god – inte tillräckligt närande för oss hårt arbetande: Annica R gick till Särinner och hämtade kaffe med jättemuffins.

En av deltagarna för förra veckans grupp dök upp och skrapade energiskt under eftermiddagen. Men lite av uppgivenhetens och obeslutsamhetsstämning tyckte vi kändes. Sista timmarna är i morgon ju och sedan kommer grävskopan. Då hördes något från nordvästhörnet, något roligt? Jo ett vackert metallspänne hade hittats där. Kanske hade vi velat fortsätta med middagen väntade klockan 18.00. God som vanligt och solsken på Särinnerns veranda för kaffe och glass. Annikorna vinkade oss därefter välkomna till Akademivillans trädgård. Vin och goda ostar m m i massor undfägnades vi med i den sköna kvällen, mycket trevligt. Vi bröt upp lite tidigt, vill vara kvar en vecka till på Björkö.

Fredag 2005-07-29

Sista dagen på Björkö! Vi alla tycket det är vemodigt, flera deltagare skulle vilja stanna kvar även nästa vecka.

Njuter av naturen på väg till frukosten. En fasantupp spatserar på stigen från fårhagen när jag kommer ut från huset. Möter mina mörkgrå favoritfår i hagen, hälsar god morgon. En ekorre skuttar bland hasselbuskarna. Igår såg jag ett rävdjur på stora ärtakern vid Björkö by. Här är fantastiskt vackert och rofyllt. Jag njuter av både natur och grävning.

Sista grävdagen ska vi försöka gräva till botten eller undergrunden, så skulle hålet fyllas igen vid 12.30. Men så blir det inte...

Vi har äntligen kommit ner till medeltiden och gjord fantastiska fynd, så Annika N har fått chefens tillstånd att fortsätta gräva hela fredagen och fylla igen hålet nästa vecka. BRAVO! Redan första timmen hittade vi medeltid på flera ställen i vår grop. Alla blev jättegglada särskilt våra Annikor!!! I norra delen hittas bland annat ett stort keramiköra från 1600-talet, det har nog suttit på en större keramikskål, vacker ärggrön färg. Där grävs det bor plankbitar, lera m m. I södra delen av vårt "hål" görs fynd. De hittar en keramikskärva från järnåldern. I övrigt görs många fynd av keramik med en vacker senapsgul färg och lite ärggrönt. Ett ben till en trebent keramikkruga hittas också, liksom bränd flinta. Alla är mycket flitiga och jobbar på så svetten stänker. Några kämpar med stenhårt packade lerlager, vi använder alla vår fantasi och skarpa hackor för att ta oss igenom. Vilken arbetsglädje! Precis när det är dags att gå till lunch hittar Annika en välbevarad synål nere i medeltidslagret, den skulle nog vi amatörer inte lyckats hitta, men alla är mycket flitiga och motiverade idag. STORT TACK kursledning och alla kursdeltagare för en fantastisk vecka! Nu åker jag till verkligheten utanför Björkö igen.